

САВЕЗ САМОСТАЛНИХ СИНДИКАТА СРБИЈЕ

ПРИМЕДБЕ

**САВЕЗА САМОСТАЛНИХ СИНДИКАТА СРБИЈЕ
НА РАДНУ ВЕРЗИЈУ
„ПРЕГЛЕДА ОДРЕДАБА КОЈЕ СЕ МЕЊАЈУ И ДОПУЊУЈУ У
ЗАКОНУ О ПЕНЗИЈСКОМ И ИНВАЛИДСКОМ
ОСИГУРАЊУ“
(Радна верзија Министарства рада од 16.12.2009. године)**

Београд, децембар 2009. године

УВОД

Пензијски систем у Републици Србији, који је у великој мери урушен 90-тих година прошлог века, упркос покушајима његовог реформисања 2001., 2003. и 2005. године на кратак и средњи рок, налази се у кризи, односно тешкој финансијској ситуацији, тако да је питање његове одрживости у великој мери доведено у питање.

На погоршање положаја пензијског система посебно негативан утицај имају: неповољна дугорочна демографска кретања, неповољан однос броја запослених и броја пензионера (на једног пензионера долази просечно 1,4 запослених), смањење броја запослених, избегавање плаћање доприноса за пензијско осигурање, плаћање доприноса на најнижу основицу а не на реална примања, постојање високог удела „сиве“ економије, релаксирани услови пензионисања и др.

Савез самосталних синдиката Србије сматра да је неопходна целовита реформа система пензијског осигурања у Републици Србији. Ова реформа треба да буде постепена и да се не своди само на умањивање права, већ да обухвати и питање остаривање прихода Фонда пензијског инвалидског осигурања (повећање запосленисти, зараде, контроле уплате доприноса и др.).

Сматрамо да Радна верзија предложених измена и допуна Закона о пензијском и инвалидском осигурању исувише је рестриктивна у погледу остваривању права и да не задире у суштинска питања реформе пензијског и инвалидског осигурања.

Имајући у виду сложеност и значај питања пензијског и инвалидског осигурања у Републици, сматрамо да сви социјални партнери (Влада, послодавци и синдикати) треба да на равноправној основи учествују у реформи овог система, ради постизања максимално могућих резултата у датим условима. Наиме, сматрамо да је потребно постићи социјални концензус о свим најважнијим питањима реформе система пензијског и инвалидског осигурања, а не да се једнострано намећу одређена решења.

Савез самосталних синдиката Србије даје следеће примедбе на „Радну верзију Прегледа одредаба које се мењају и допуњују у Закону о пензијском и инвалидском осигурању“.

I ПРИМЕДБЕ НАЧЕЛНОГ КАРАКТЕРА

1. **Ефикаснија контрола и наплата доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање** (стварном применом одредби Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање и Закона о пореском поступку и администрацији и њиховим одговарајућим изменама);

2. **Изградња одговарајућих контролних механизма ради смањења сиве економије**, и у том циљу одговарајуће измене важеће законске регулативе;

3. Што хитније **формирање Централног регистра обвезника доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање и корисника**;

4. Извршити одговарајуће измене у Закону о пензијском и инвалидском осигурању, **како запослени који одлази у пензију не би сносио последице уколико његов послодавац није уплаћивао допринос за пензијско и инвалидско осигурање**;

5. **Утврђивање власништва над лечилиштима, бањама и другом непокретном имовином** намењеној повећању стандарда пензионера и уступање те имовине на управљање Републичком фонду ПИО;

6. **Враћање дела средстава од коришћења и приватизације објеката за чију су изградњу коришћена средства Републичког фонда ПИО**;

7. **Општи бод**, као један од елемената за утврђивање висине пензије осигураника (лични бод X општи бод), **усклађивати са кретањем зарада** (предлог да се он усклађује на начин на који је прописан за усклађивање пензија неприхватљив је);

8. **Усклађивање пензија** два пута годишње са кретањем трошкова живота и просечне зараде на територији Републике у претходних шест месеци, у проценту који представља збир **50% процента раста, односно пада трошкова живота и 50% процента раста, односно пада зарада – усклађивање по такозваној „швајцарској формули“** (предлог да се пензије усклађују: „према формули која укључује проценат кретања трошкова живота на територији Републике у претходних шест месеци и уколико бруто друштвени производ порасте изнад 4%, проценат који представља разлику

између остварене стопе раста БДП у претходној години и стопе 4%“, неприхватљив је)¹;

9. **Постојање заштитне одредбе у смислу да се врши ванредно усклађивање пензија у случају да просечна пензија износи мање од 60% просечне зараде у Републици;**

10. **Постојање заштитне одредбе у смислу да се врши ванредно усклађивање најниже пензије у случају да она износи мање од 25% просечне зараде у Републици;**

11. Период који треба провести на радном месту са посебним условима рада, да би се стекло **право на стаж са увећаним трајањем**, са постојећих 10 смањити на 5 година;

12. Постојање обавезе послодавца да **изврши уплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање на најнижу порописану основицу** за запослене до 30-тог у месецу, **иако не изврши исплату зараде** (у 2006. години ова обавеза је укинута).

¹ Према Меморандуму о буџетској и фискалној политици за 2010. годину са пројекцијама за 2011. и 2012. годину, раст БДП у 2010. години треба да износи 1,5%, у 2011. години 3%, а у 2012. години 5%.

II КОНКРЕТНЕ ПРИМЕДБЕ

1. Савез самосталних синдиката Србије сматра да треба задржати постојеће решење из **члана 19. тачка 1.** Закона о пензијском и инвалидском осигурању, из прелазних одредби члана 69. Закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању, у смислу да се старосна граница за одлазак у пензију повећава од 2008. до 2011. године. Према овим одредбама услови за одлазак у пензију у 2010. години су 64 године и 6 месеци (мушкарац), односно 59 година и 6 месеци (жена) и најмање 17 година пензијског стажа. Од 2011. године примењивао би се члан 19. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању у смислу да мушкарац иде у пензију кад наврши 65 година живота, а жена 60 година живота и најмање 15 година стаж осигурања.

Савез самосталних синдиката Србије против је постепеног подизања захтеваног стажа за жене са 35 на 38 година, како је то предложено у **члану 19. тачка 2.**, из разлога постепеног повећања старосне границе за пун стаж са 53 на 58 година живота.

2. У вези са предложеним повећањем година које осигураник треба да проведе на радном месту, на које се ефективно проведено радно време рачуна са увећаним трајањем (**члан 20.** Радне верзије), сматрамо да треба задржати постојеће решење полазећи од услова при којима се обавља такав рад, јер се у претходном периоду нису значајно побољшали услови рада, који би оправдали предложена решења.

3. У вези са поглављем „Инвалидска пензија“ (чл. 21. - 26.) сматрамо да наша примедба из тачке 1. односи се и на остваривање права на инвалидску пензију. Код осигураника код којих је губитак радне способности настао пре навршења година живота за стицање права на старосну пензију сматрамо да у 2010. години осигураник жена ово право треба да оствари са 59 година и шест месеци, а осигураник мушкарац са 64 године и шест месеци живота и најмање 17 година стажа, као што је регулисано у члану 69. став 2. важећег Закона.

4. Савез самосталних синдиката Србије сматра да у **члану 46.** из прегледа одредби које се мењају и допуњују у Закону о пензијском и инвалидском осигурању треба додати став 2. који гласи:

„Изузетно од одредаба става 1. овог члана, за период до 31.12.2009. године, осигуранику који стиче право на старосну пензију из члана 19. стаж осигурања се рачуна **за време које је осигураник провео на раду** по основу кога је био обавезно осигуран.

Средства за обавезе из става 2. овог члана обезбедиће се из Буџета Републике Србије и дотација средстава Фонда ПИО“.

5. Савез самосталних синдиката Србије сматра да у **члану 54.** ефективне године које запослени треба да проведе на радном месту, да би остварио право на бенефицирани радни стаж смањи са 10 на **5 година**, а у случају утврђивања инвалидност са 5 на **годину дана**.

6. Савез самосталних синдиката Србије **сматра неприхватљивим смањивање процента додатог стажа за осигуранике – жене са 15% на 6%**, како је предложено у **члану 69.**

7. Савез самосталних синдиката Србије сматра да став 4. **члана 70** треба да гласи:

„Вредност општег бода из става 1. овог члана усклађује се два пута годишње са кретањем зараде у претходном шестомесечном периоду.“

8. Савез самосталних синдиката Србије сматра да **члан 76.** Рдне верзије Закона треба да гласи:

„Ванредно усклађивање најнижег износа пензије врши се два пута годишње уколико тај износ буде ниже од 25% просечне зараде без пореза и доприноса у Републици Србији“.

9. Предлажемо да се **члан 80 став 4.** Радне верзије Закона мења, тако да исти гласи: **„Усклађивање пензија врши се са кретањем трошкова живота и просечне зараде запослених на територији Републике у предходних 6 месеци, у проценту који представља збир 50% процента раста трошкова живота и 50% процента раста зарада.**

10. Сматрамо да у члану 144. Закона, пријаву података обвезник плаћања доприноса треба да достави у **року од 3 дана** од дана почетка пословања, од дана запослења, односно закључења уговора и од дана утврђене промене односно пријема правоснажног решења којим је утврђена промена података, а односи се на тачке 1, 2 и 4.

III ПИТАЊА КОЈА НИСУ ДЕФИНИСАНА У РАДНОЈ ВЕРЗИЈИ

1. Полазећи од тога да до данас није решено питање стицања права по основу делимичне инвалидности, **члан 78.** Закона о пензијском и инвалидском осигурању, Савез самосталних синдиката Србије предлаже да се кроз измене Закона које се у току, реши овај институт.

Савез самосталних синдиката Србије сматра да је неодрживо стање да запослени који имају стечену II категорију инвалидности, у случају да се догоди повреда на раду, професионално обољење или болести, прима само накнаду за 4 сата код послодавца, а да друга половина остане неплаћена. Закон о ПИО познаје инвалидност само у случају потпуног губитка радне способности.

2. Сматрамо да просечна пензија у осигурању запослених не може бити нижа од 60% просечне зараде у Републици Србији без пореза и доприноса, а у случају да се то деси врши се ванредно усклађивање.

Предлажемо да ово питање се регулише као у члану 75., без става 2. Закона о пензијском осигурању (без ограничења примене).